

Dr. Aydın Alber YÜCE

Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuk Anabilim Dalı

**ANONİM ŞİRKETLERDE
SERMAYE BORCUNUN TAKAS
YOLUYLA ÖDENMESİ**

**“ŞİRKET BORÇLARININ
ŞİRKET SERMAYESİNE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ”**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XXIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TAKAS KAVRAMI, SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ, DİĞER ÖDEME USULLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI, FAYDALARI VE TÜRLERİ

§1. TAKAS KAVRAMI.....	5
I. KANUNÎ TAKAS.....	5
II. SÖZLEŞMESEL TAKAS.....	8
III. BENZER KAVRAMLARDAN FARKI.....	10
A. Mahsuptan Farkı.....	10
1. Genel Farklılıklar.....	10
2. Def'i ve İtiraz Ayrımı Yönünden Takas ve Mahsup.....	11
B. Hapis Hakkından Farkı.....	13

C. Debt-Equity Swaptan Farkı	14
§2. TÜRK, İSVİÇRE VE ALMAN HUKUKLARINDA SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	16
I. TÜRK HUKUKUNDA.....	16
A. 865, 6762 ve 6102 Sayılı Kanunlar Yönünden.....	16
B. 818 ve 6098 Sayılı Kanunlar Yönünden.....	18
C. İİK ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Yönünden.....	18
II. İSVİÇRE HUKUKUNDA.....	19
A. 1991 Revizyonundan Önceki Dönem.....	19
B. Mevcut Durum	22
1. Takas Yoluyla Ödemenin Gerçekleştiği Safha Yönünden.....	22
2. Takas Yoluyla Ödemede Aleniyetin Sağlanması Yönünden.....	23
3. Takas Yoluyla Ödemenin Şartları Yönünden	25
C. 2007 Tarihli İsviçre Anonim Şirketler Revizyonu.....	27
D. 28.11.2014 Tarihli Revizyon Ön Tasarısı.....	32
E. 23 Kasım 2016 Tarihli Revizyon Tasarısı	34
III. ALMAN HUKUKUNDA.....	36
A. Takas Yoluyla Ödemenin Alman Hukukundaki Tasnifi	36
B. Ortağın Takas Beyanında Bulunması Yasağı	37
C. Şirketin Takas Beyanında Bulunması	40
1. Genel Olarak	40
2. Şirketin Takas Beyanında Bulunabilmesi İçin Gerekli Şartlar.....	41
3. Şartların Varlığı Hususunda İspat Yükü.....	44
4. AktG §27/3 Hükmünün Uygulanabilirliği.....	45
5. Pay Sahibinin Malî Durumunun Kötüleşmesi Sebebiyle Sermaye Alacağının Tehlikeye Düşmesi	45

§3. SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN DİĞER ÖDEME USULLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	47
I. ŞİRKETİN TAAHHÜT SAHİPLERİNE BORÇLANMASININ SEBEBİ VE TAKAS YOLUYLA ÖDEMENİN HUKUKÎ NİTELİĞİ.....	47
A. Şirketin Taahhüt Sahiplerine Borçlanmasının Sebebi.....	47
B. Takas Yoluyla Ödemenin Hukukî Niteliği.....	48
1. Öğretideki ve Uygulamadaki Görüşler	48
a. Sui Generis Ödeme Biçimi Görüşü	48
b. Aynî Sermaye Görüşü	50
c. Nakdî Sermaye Görüşü	51
d. Takas Yoluyla Ödeme Konusunda Açık Kanun Boşluğu Bulunduğu Görüşü.....	51
e. Ticaret Bakanlığı Görüşü ve Bu Görüşe Eleştirimiz.....	52
i. Ticaret Bakanlığı Görüşü.....	52
ii. Eleştirimiz.....	54
f. Görüşümüz.....	55
II. NAKDİ ÖDEME VE TAKAS ÖDEMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	56
A. Genel Olarak	56
B. Borçlunun (Şirketin) Ödeme Gücü Bakımından Değerlendirme.....	57
III. AYNÎ ÖDEME VE TAKAS ÖDEMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	58
A. Genel Olarak	58
B. Şirketten Olan Alacağın Aynî Sermaye Olarak Konması İhtimali.....	60
§4. SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN MÜMKÜN OLABİLECEĞİ HALLER	62
I. ANONİM ŞİRKETİN KURULUŞUNDA SERMAYE BORCUNUN TAKASI.....	62

A. Mevaz Hukukta ve Hukukumuzda Durum	63
1. Mevaz Hukuktaki Değerlendirme ve Tespitler	63
2. Hukukumuzdaki Değerlendirme ve Tespitler ile Görüşümüz.....	66
a. Hukukumuzdaki Değerlendirme ve Tespitler.....	66
b. Görüşümüz.....	67
i. Takas Yoluyla Ödemeye Dair Genel Değerlendirmelerimiz.....	67
ii. TTK m. 355 Hükümünün Eleştirisi ve Ön Anonim Şirket.....	68
aa. TTK m. 355 Hükümünün Eleştirisi.....	68
bb. Ön Anonim Şirket.....	71
aaa. Kavram	71
bbb.Hukukî Nitelik.....	71
aaaa. Genel Olarak.....	71
bbbb. Öğretideki Görüşler.....	72
cccc. Hukukî Nitelik Konusundaki Görüşümüz	75
B. Kuruluşta Peşin Ödenecek Tutarın Takas Edilememesi....	77
II. PAY SAHİBİNİN BAKİYE SERMAYE BORCUNUN TAKASI.....	83
A. Mali Açıdan Zor Durumda Olan Şirketlerde Bakiye Sermaye Borcunun Takasının Doğurduğu Riskler.....	83
B. Değerlendirmelerimiz.....	85
III. YENİ PAY TAAHHÜDÜ YOLUYLA SERMAYE ARTIRIMINDA TAKAS	87
A. Genel Olarak	87
B. Rüçhan Haklarının Kısıtlanması veya Kaldırılması	89
1. Rüçhan Hakkı ile İlgili Genel Bilgiler.....	89
2. Rüçhan Hakkı ve Takas Yoluyla Ödeme Arasındaki İlişki.....	91
3. İsviçre ve Alman Hukuklarında Konu ile İlgili Değerlendirmeler	93

4. Türk Hukukunda Konu ile İlgili Değerlendirmeler ve Yargıtay Uygulaması	94
IV. ŞARTA BAĞLI SERMAYE ARTIRIMI VE TAKAS YOLUYLA ÖDEME	95
A. Kavramsal Çerçeve ve Uygulama Alanı	96
1. Şarta Bağlı Sermaye Artırımı Kavramı ve İlgili Diğer Kavramlar	96
2. Uygulama Alanı	99
B. Takas Açısından Değerlendirme	100
1. ŞBSA'da Kullanılan Hakkın Türüne Göre	100
a. Değiştirme Hakkının Hukukî Niteliği ve Takas ile İlgisi.....	100
i. Seçimlik Borç Görüşü.....	101
ii. Yedek Edim Görüşü.....	102
iii. Beklenen Hak Görüşü.....	103
iv. Yenilik Doğurucu Hak Görüşü.....	104
v. Takas Görüşü	104
vi. Görüşümüz.....	105
b. Alım Hakkının Hukukî Niteliği ve Takas ile İlgisi.....	107
2. ŞBSA'da Kullanılan Borçlanma Aracının Türüne Göre.....	109
a. Tahvil Açısından	109
b. Benzeri Borçlanma Araçları Açısından.....	109
i. Kavramı Tahville İlişkilendiren Görüş.....	110
ii. Kavramı Tahvilden Bağımsız Değerlendiren Görüş.....	110
iii. Görüşümüz.....	111
§5. SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN SEBEPLERİ VE FAYDALARI.....	112
I. TAKAS YOLUYLA ÖDEMEYE İHTİYAÇ DUYULMASININ SEBEPLERİ VE MALİ DURUMUN ISLAHI KAPSAMINDA İZLENECEK SÜREÇ	112

A. Takas Yoluyla Ödemeyi Gerektiren Sebepler.....	112
B. Mali Durumun Islahı Kapsamında Uygulanabilecek Yöntemler.....	114
1. TTK m. 376 Kapsamında Alınacak Önlemler.....	114
a. Gerekli Tedbirlerin Uygulanmasında Yönetim Kurulunun Fonksiyonu.....	114
b. Mali Durumu İyileştirici Önlemler ve Konkordato.....	115
c. Çeşitli Olasılıklarda Şirketin Malî Durumu ve Bu Durumlarda Takasın Borca Batıklığın Kaldırılmasına Etkisi.....	117
2. Borca Batıklık Hali Dışında Sermaye Artırımına Gidilmesi.....	118
3. Primli Pay İhracı.....	121
II. MALÎ DURUMUN ISLAHINDA NAKDÎ ÖDEMELER İLE TAKAS ÖDEMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	122

İKİNCİ BÖLÜM

SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN ŞARTLARI, USÛLÜ VE SONUÇLARI

§6. TAKAS YOLUYLA ÖDEMEDE MADDÎ VE ŞEKLÎ ŞARTLAR.....	125
I. MADDÎ HUKUKTAN KAYNAKLANAN ŞARTLAR.....	125
A. Borçlar Hukukundan Kaynaklanan Şartlar.....	125
1. Uygulama Alanı ve Zamanı.....	126
2. Takas Beyanında Bulunulması.....	127
a. Takas Beyanının Özellikleri.....	127
b. Takas Beyanında Bulunma Zamanı.....	129

c.	Takas Beyanının Dava İçinde ve Dışında Yapılması	131
d.	Takas Beyanı Sahibinin Takas Edilecek Alacak Üzerinde Hak Sahibi Olması.....	132
3.	Alacakların Karşılıklı Olması	133
a.	Ön Şart: Alacakların Var Olması	133
b.	Sermaye Borcunun Taahhüt Sahibi Dışında Biri Tarafından Ödenmesi	134
c.	Birlikte Mülkiyette ve Bölünemeyen Borçlarda Karşılıklılık Şartı.....	135
d.	Alacağın Devri ve Takas	136
e.	Nakledilen Borcun Takası.....	137
f.	Karşılıklılık Şartıyla İlgili Özellik Arz Eden Diğer Durumlar.....	139
i.	Alacak Üzerinde İntifa ya da Rehin Hakkı Bulunması	139
ii.	Merkez-Şube İlişkileri Bakımından Karşılıklılık.....	139
iii.	Tek Ortaklı Şirketlerde Karşılıklılık.....	140
iv.	Şirketler Topluluğunda Karşılıklılık.....	140
v.	Takas Hakkının Devri ve Borcun Kaynağı Bakımından Karşılıklılık	141
4.	Alacakların Aynı Cins Olması	142
a.	Genel Olarak	142
b.	Yabancı Para Borçlarında	143
5.	Muacceliyet Şartı	144
a.	Kural.....	144
b.	Sermaye Borcunun Muacceliyeti	145
i.	Peşin Ödenmesi Gerekli Tutarın Muacceliyeti.....	145
ii.	Bakiye Sermaye Borcunun Muacceliyeti.....	146
c.	Sermaye Koyma Borcunun Muacceliyet Tarihinden Önce İfası.....	147

i. Şirketin Ödeme Çağrısını Yapmaması Halinde	147
ii. Sermaye Borçlusunun İhtiyarı ile Vadeden Önce İfa	147
6. Takastan Feragat ve Takas Yoluyla Ödeme	148
7. Bir Def'i ya da İtirazla Karşılaşan Borçların Takasa Konu Edilememesi	150
a. Takas Beyanında Bulunan Tarafın Alacağıın Bir Def'iyile Karşılaşması	150
b. Takas Beyanı Muhatabının Alacağıın Bir Def'iyile Karşılaşması	151
8. Çekişmeli Alacakların Durumu	153
a. Öğreti, Mevaz Hukuk ve Yargıtay Uygulaması	153
b. Görüşümüz	155
9. Takas Yasağının Bulunmaması	156
B. Şirketler Hukukundan Kaynaklanan Şartlar	157
1. Takas Sözleşmesinin Gerekip Gerekmediği	158
a. Şirket Ortağı Olan Alacaklılarla İlişkilerde	158
i. Öğretideki Görüşler	158
ii. Görüşümüz	160
b. Şirket Ortağı Olmayan Alacaklılarla İlişkilerde ...	163
c. Takas Sözleşmesi Bakımından Özel Bir Kurum: Sermaye Avansı	165
d. Şirketi Takasla Yükümlü Kılan Sözleşmelerin Durumu	167
2. Şirketten Olan Alacağın Tam Değerliliği Koşulunun Gerekip Gerekmediği	168
a. Alacağın Tam Değerliliği Kavramı	168
b. Şirketin Mali Durumuna Göre Takasın Mümkün Olup Olmadığı	170
i. Şirketin Ödeme Gücü ve Mevcut Pay Sahiplerinin Durumu	170

ii. Alman Hukukuna Göre Tam Değerlilik Koşulu.....	171
aa. Takas Edilecek Alacağın Tam Değerli Olmasını Gerekli Gören Görüş	171
bb. Tam Değerliliği Gerekli Görmeyen Görüş.....	173
iii. İsviçre Hukukuna Göre Tam Değerlilik Koşulu.....	174
aa. Tam Değerliliği Gerekli Görmeyen Görüş.....	174
bb. Takas Edilecek Alacağın Tam Değerli Olmasını Gerekli Gören Görüş	177
iv. Türk Hukukuna Göre Tam Değerlilik Koşulu.....	180
aa. Takas Edilecek Alacağın Tam Değerli Olmasını Gerekli Gören Görüş	180
bb. Tam Değerliliği Gerekli Görmeyen Görüş.....	181
cc. Ticaret Bakanlığı Görüşü.....	181
dd. Görüşümüz.....	182
c. Pay Sahibinin Malî Durumuna Göre Takas İmkânı.....	183
3. Alacağın Yeni Bir Alacak Olmaması Gerekliliği	184
4. Sermaye Artırımları İçin Özel Şartlar	186
a. Ödenmemiş Bakiye Sermaye Borcunun Bulunmaması	186
b. İç Kaynakların Sermayeye Dönüştürülmesi Gereği.....	187
i. Yasal Düzenleme	187
ii. Sermayeye Dönüştürülebilecek Fonlar.....	189
c. Oydan Yoksunluk Hallerinin ve Müzakereye Katılma Yasağının Dikkate Alınması Gereği.....	190
i. Genel Olarak	190
ii. Genel Kurul Toplantılarında Oydan Yoksunluk.....	190

iii. Yönetim Kurulu Toplantılarında Müzakereye Katılma Yasağı	192
5. Anonim Şirketin İflas Durumunda Olmaması.....	194
a. Genel Olarak İflas Durumunda Takas.....	194
b. İflâs Halinde Sermaye Borcunun Takas Yoluyla Ödenmesi	195
i. Takasın Gerçekleşmeyeceği Hal	195
ii. İflâsta Takas Yasağının Genişletilip Genişletilemeyeceği	195
iii. İflâsta da Takasın Gerçekleşebileceği İstisnaî Durumlar	196
6. Sırada Sonraya Geçme Anlaşmasının Takas Beyanını Etkileyip Etkilemediği.....	197
7. Tasfiye Halindeki Anonim Şirkette Takas Yoluyla Ödeme	199
a. Şirket Ortağı Olan Alacaklının Takas Yoluyla Ödeme Yapıp Yapamayacağı.....	199
b. Şirket Ortağı Olmayan Alacaklının Takas Yoluyla Ödeme Yapıp Yapamayacağı.....	200
c. Tasfiye Memurlarının Pay Sahiplerinin Haklarına Zarar Verici İşlemlerine Karşı Başvuru.....	201
II. ŞEKLİ ŞARTLAR.....	202
A. Bakiye Sermaye Borcunun Tahsilinde.....	202
B. Sermaye Artırımlarında Yönetim Kurulunun Bir Beyan Hazırlaması.....	204
C. Sermaye Artırımı Karar Yetersayısı.....	205
1. Genel Kurul Toplantısı.....	205
2. Yönetim Kurulu Toplantısı.....	206
§7. SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİ USÛLÜ	207
I. HALKA AÇIK OLMAYAN ANONİM ŞİRKETLERDE ..	207
A. Şirketin Kuruluşunda.....	207

B. Bakiye Sermaye Borcunun Ödenmesinde	209
1. Takas Beyanında Bulunulması	209
a. Şirketin veya Taahhüt Sahibinin Tek Taraflı İrade Beyanı.....	209
b. Takas Beyanının Hüküm ve Sonuçları	211
2. Takas Sözleşmesi Durumu.....	214
C. Yeni Pay Taahhüdü Yoluyla Yapılan Sermaye Artırımında	214
D. Şarta Bağlı Sermaye Artırımında	215
1. Konunun Yönetim Kurulu ya da Genel Kurul Gündemine Gelmesi	215
2. Genel Kurulun ŞBSA'nın Esas Sözleşmesel Dayanağını Hazırlaması.....	216
3. Genel Kurulun Esas Sözleşme Değişikliğinin Ticaret Siciline Tescili	217
4. ŞBSA Kapsamında Sermaye Borcunun Takas Yoluyla Ödenmesi	217
5. ŞBSA'ya Bağlı Olarak Artan Sermayeye Göre Esas Sözleşmenin Uygun Duruma Getirilmesi	218
6. ŞBSA'ya İmkân Sağlayan Dayanak Hükümün Esas Sözleşmeden Çıkarılması.....	219
II. HALKA AÇIK OLAN ANONİM ŞİRKETLERDE.....	219
A. Takas Yoluyla Ödeme ve Örtülü Aynî Sermaye Arasındaki İlişki ve Sürecin Gelişimi	220
1. Takas Yoluyla Ödeme ve Örtülü Aynî Sermaye Arasındaki İlişki.....	220
2. Türk Hukukunda Örtülü Aynî Sermaye Bağlamında Takas Yoluyla Ödemenin Kısmen Yasaklanması Süreci.....	224
B. Halka Açık Anonim Şirketlerde Tam ve Nakden Ödeme İlkesi	230
C. Şirkete Nakdî Olarak Verilmiş Borçların Takas Edilmesi	234

D. Şirkete Nakit Dışında Bir Varlığın Devrinden Kaynaklanan Borçların Takas Edilememesi	235
§8. SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNİN SONUÇLARI.....	236
I. SERMAYE BORCUNUN SONA ERMESİ.....	236
A. Şirket Borcu ve Sermaye Borcunun Aslının Sona Ermesi	236
B. Karşılıklı Borçların Fer'ilerinin Sona Ermesi	237
II. ORTAKLIKTAKİ KATILIM ORANLARININ DEĞİŞMESİ.....	238
III. TAKAS YOLUYLA ÖDEMENİN KURULUŞ VE SERMAYE ARTIRIMINI NİTELİKLİ HALE GETİRMESİ.....	239
A. Nakdî ve Nitelikli Kuruluş	239
1. Nakdî Kuruluş	239
2. Nitelikli Kuruluş	240
B. Bir Nitelikli Kuruluş Hali Olarak Takas Yoluyla Ödeme.	241
1. Genel Olarak	241
2. Türk Hukuku Açısından Değerlendirme	242
3. Şirkete Nakit Dışındaki Unsurların Devrinden Kaynaklanan Borçlarla Takas	244
IV. ŞİRKETLERİN KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NDA YER ALAN İNDİRİMDEN FAYDALANAMAMASI.....	245
V. SERMAYENİN VE ŞİRKET ALACAKLILARININ KORUNMASI GEREKLİLİĞİNİN ORTAYA ÇIKMASI	247
A. Takas Yoluyla Ödemenin Sermaye Açısından Doğurduğu Riskler.....	247
B. Şirket Ortağı Olmayan Şirket Alacaklıları Açısından Koruma İhtiyacı	249
1. Takas Yoluyla Ödemenin Alacaklı Menfaatlerini Zedelediğini Savunan Görüş.....	249
2. Takas Yoluyla Ödemenin Alacaklı Menfaatlerini Zedelediğini Savunan Görüş	251

C. Şirketin Müstakbel Alacaklıları Açısından Koruma İhtiyacı.....	253
D. Değerlendirmemiz.....	254
VI. PAY SAHİPLERİNİN KORUNMASI GEREKLİLİĞİNİN ORTAYA ÇIKMASI	255
VII. TAKAS YOLUYLA ÖDEME BAĞLAMINDA BAŞVURULABİLECEK SORUMLULUK HÜKÜMLERİ	257

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE BORCUNUN TAKAS YOLUYLA ÖDENMESİNDE HUKUKA AYKIRILIK HALLERİ VE HUKUKA AYKIRILIĞIN YAPTIRIMI VE YASAL DÜZENLEME ÖNERİSİ

§9. SERMAYE BORCUNUN YERİNE GETİRİLDİĞİ AŞAMAYA GÖRE HUKUKA AYKIRILIK VE UYGULANACAK YAPTIRIM	259
I. SORUNUN ORTAYA KONMASI	259
II. PAY SAHİBİNİN TEK TARAFLI TAKAS BEYANININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ	260
III. KURULUŞTA HUKUKÎ DENETİM.....	262
A. Hukuka Aykırılıklar	262
1. Ticarî İşletmenin Devri Sözleşmesinde Hukuka Aykırılık.....	262
2. Sermaye Borcunu Sona Erdirmeye Yönelik Takas Sözleşmesinde Hukuka Aykırılık.....	264
3. Kuruluşta Hukuka Aykırılıklar ile İlgili TTK m. 353 Hükmü ve Uygulanması.....	265
B. Devir ve Takas Sözleşmelerine Karşı Açılacak İptal, Butlan ve Fesih Davaları.....	266

1. Devir Sözleşmesine Karşı Hukukî Başvuru Yolları	266
a. İptal Davası	266
b. Butlan Davası	268
c. Fesih Davası.....	269
2. Takas Sözleşmelerine Karşı Hukukî Başvuru Yolları.	271
IV. BAKİYE SERMAYE BORCUNUN ÖDENMESİNDE HUKUKÎ DENETİM	272
A. Ödeme Çağrısı İçin Bir Yönetim Kurulu Kararı Gerekmesi.....	272
B. Yönetim Kurulu Kararının Oluşumuna İlişkin Sakatlıklar	274
1. Kararın Bir Yönetim Kurulu Tarafından Verilmemesi.....	275
2. Toplantıya Çağrıya İlişkin Kurallara Aykırılık.....	276
C. Takas Yoluyla Ödemeye Yönelik Hukukî İşlemin İçerik Olarak Hukuka Aykırı Olması	278
1. Butlan Derecesinde Hukuka Aykırılıklar.....	278
2. İptal Derecesinde Hukuka Aykırılıklar	280
D. Temsil Yetkisinde Çift İmza Kuralına Uyulmaması	281
V. SERMAYE ARTIRIMINDA HUKUKÎ DENETİM	283
A. Hukuka Aykırılığın Görülebileceği Hukukî İşlemler	283
B. Sermaye Artırımının Tescil Edilmemesi	286
1. İradî Tescil Yokluğu.....	286
a. Genel Olarak	286
b. Sermaye Artırım Kararının Kaldırılması.....	287
2. İrade Dışı Tescil Yokluğu ve Geç Tescil.....	288
a. İrade Dışı Tescil Yokluğu	288
b. Geç Tescil.....	289
C. Sermaye Artırımının Feshinin Talep Edilmesi	290
D. Sermaye Artırımına Yönelik Genel Kurul Kararının Hukuka Aykırı Olması.....	292

1. Genel Kurulun İptal Edilebilir Sermaye Artırım Kararları	293
a. Sermaye Artırımında Kanuna Aykırılık.....	293
i. “Kanun” Teriminin Kapsamı	293
ii. Kanuna Aykırılığın Görünüş Biçimleri	294
b. Sermaye Artırımında Esas Sözleşmeye Aykırılık.....	296
i. Kural.....	296
ii. İstisnalar.....	297
c. Sermaye Artırımında Dürüstlük Kuralına Aykırılık.....	299
d. Sermaye Artırımının İptali Davası	301
i. Süre, Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	301
ii. Davacı Sıfatı.....	301
aa. Pay Sahipleri	301
bb. Yönetim Kurulu ve Üyeleri.....	303
iii. Davalı Sıfatı	304
iv. Usûlî Şartlar.....	305
v. Hükümün Etkisi	306
2. Genel Kurulun Batıl Sermaye Artırım Kararları.....	306
a. Genel Olarak	306
b. Sakınma İlkesi (Butlanın İkincilliği)	307
c. TTK m. 447 Çerçevesinde Sermaye Artırım Kararının Butlanı Sebepleri.....	308
i. Pay Sahipliği Haklarına Zarar Veren Kararlar (TTK m. 447/1-a)	308
ii. Kontrol Haklarını Sınırlandıran Kararlar (TTK m. 447/1-b)	309
iii. TTK m. 447/1-c.....	309
aa. Anonim Şirketin Temel Yapısına Aykırı Kararlar.....	309
bb. Sermayenin Korunması İlkesine Aykırı Kararları	310
d. Takas Yoluyla Ödeme Bağlamında Verilebilecek Örnekler	311
i. TTK m. 447 Çerçevesinde.....	311

ii. Genel Hükümlere Göre Hükümsüzlük Halleri	312
e. Butlanın Etkisi	313
i. Genel Olarak	313
ii. Batıl Sermaye Artırım Kararının İslah Olup Olamayacağı.....	314
3. Genel Kurulun Yok Hükümünde Sermaye Artırım Kararları	316
a. Genel Olarak	316
b. Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmaması.....	318
i. Kanunda Aranılan Yetersayılara Uyulmaması ..	318
ii. Esas Sözleşmede Yer Alan (Ağırlaştırılmış) Nisaplara Uyulmaması	319
4. Sermaye Artırımı Kararının Butlanının ya da Yokluğunun Tespiti Davası	320
E. Sermaye Artırımına Yönelik Yönetim Kurulu Kararının Hukuka Aykırı Olması	321
1. Yönetim Kurulunun İptal Edilebilir Sermaye Artırım Kararları.....	321
a. İptalin Esas Sermaye Sisteminde Mümkün Olmaması.....	321
b. Kayıtlı Sermaye Sisteminde.....	321
i. Kapalı Tip Anonim Şirketlerde.....	321
ii. HAAO'larda.....	322
c. Sermaye Artırımının İptali Davası	323
2. Yönetim Kurulunun Batıl Sermaye Artırım Kararları.....	323
a. Genel Olarak	323
b. TTK m. 391 Çerçevesinde Sermaye Artırım Kararının Butlanı Sebepleri.....	324
i. Eşit İşlem İlkesine Aykırılık (TTK m. 391/1-a).....	324
ii. A.Ş.'nin Temel Yapısına ve Sermayenin Korunması İlkesine Aykırılık (TTK m. 391/1-b)	325

iii. Pay Sahipliği Haklarına Zarar Veren Kararlar (TTK m. 391/1-c)	325
iv. Münhasır Yetkilere Aykırı Kararlar (TTK m. 391/1-d)	325
c. Takas Yoluyla Ödeme Bağlamında Verilebilecek Örnekler	326
i. TTK m. 391 Çerçevesinde	326
ii. TTK m. 391 Dışında ve Genel Hükümlere Göre Hükümsüzlük Halleri	328
d. Usûl ve Etki Yönünden Genel Kurul Kararlarının Butlanının Tespiti Davası ile Benzer Yönler	329
3. Yönetim Kurulunun Yok Hükmünde Sermaye Artırım Kararları	329
F. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kararları	331
§10. YASAL DÜZENLEME ÖNERİSİ	332
I. TAKASI DOĞRUDAN DÜZENLEYEN HÜKÜM	332
II. KORUMA ÖNLEMLERİ	334
SONUÇ	337
I. GENEL GÖRÜNÜM	337
II. ÖZEL SONUÇLAR	338
KAYNAKLAR	345